

Організація екологічної стежки по території ННЦ «Ботанічний сад СумДПУ імені А.С. Макаренка»

Доповідач:
Міронєць Людмила
Петрівна,
к.пед.н., доцент

Рудик А.В., Міронєць Л.П.

ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА У БОТАНІЧНОМУ САДУ

Екологічна стежка у
Ботанічному саду / Сумський
державний педагогічний
університет, Кафедра
загальної біології та екології ;
уклад. : А. В. Рудик, Л. П.
Міронєць. – Суми : ФОП
Цьома С.П., 2018. – 52 с.

Екологічна стежка — це завчасно визначений маршрут по певній природній місцевості, на якому розташовані унікальні і типові для даної місцевості об'єкти: різні групи рослинності (ліс, гай, луки, чагарники), водойми, водні джерела, пам'ятки природи, рослини, які потребують охорони, характерні форми рельєфу тощо.

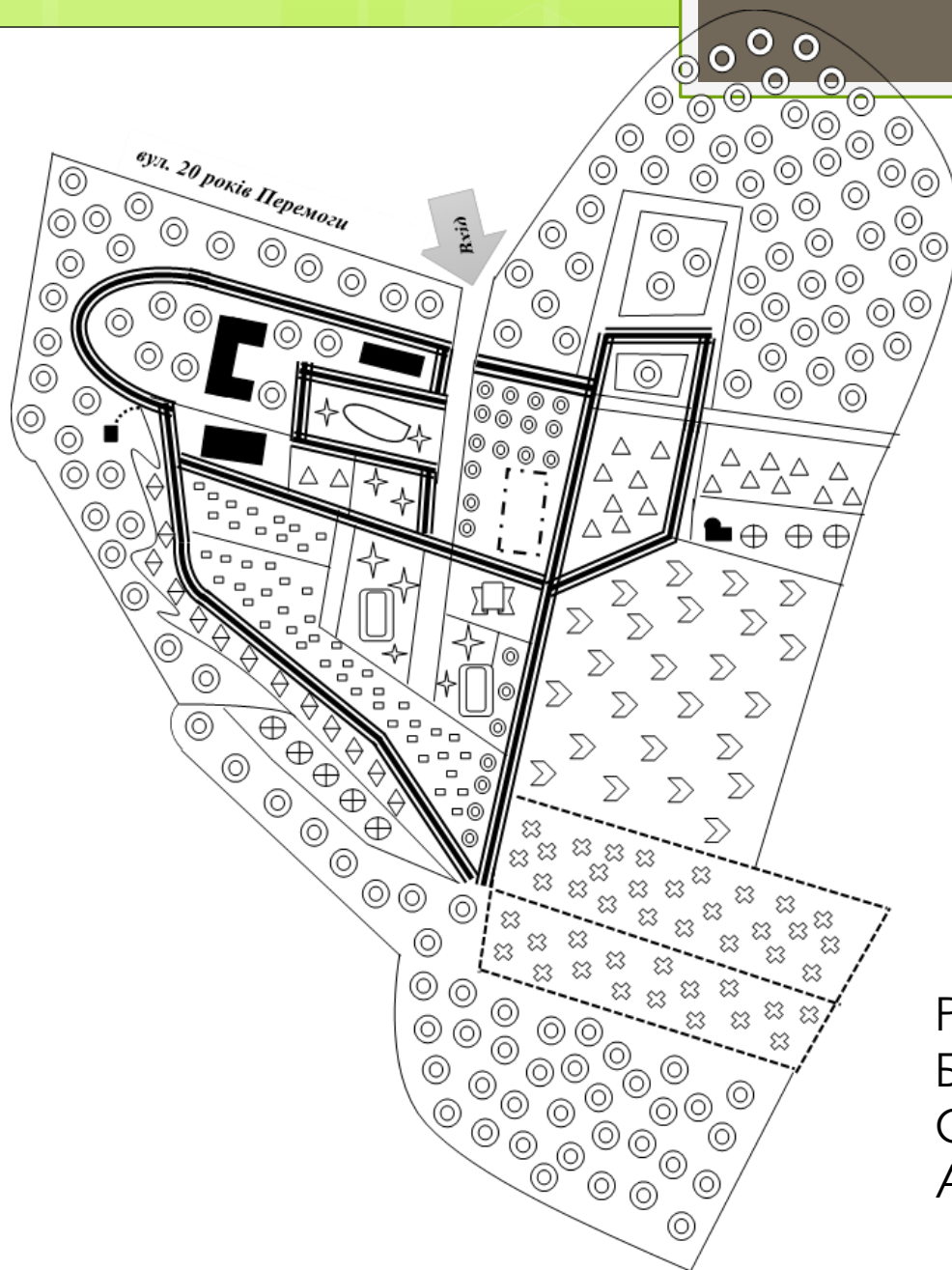
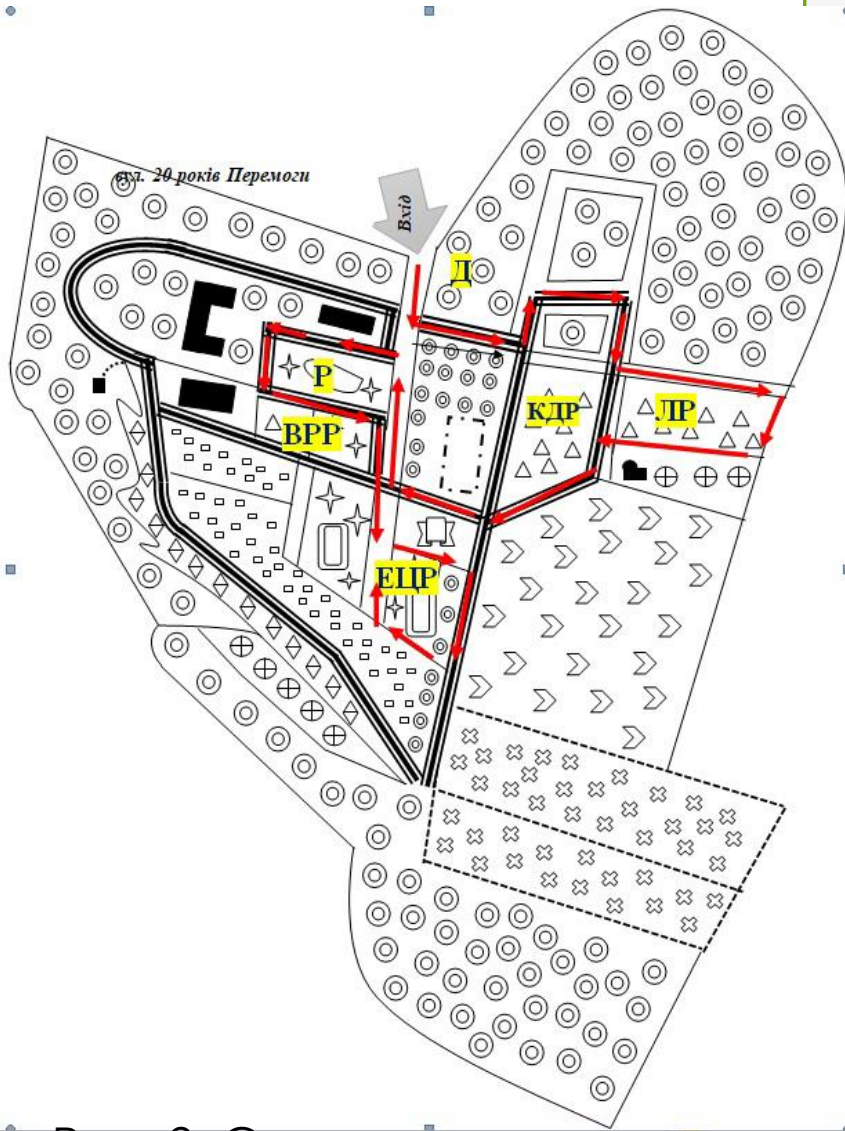

Рис. 1. Схема
Ботанічного саду
СумДПУ імені
А.С. Макаренка

Стежка може бути використана для проведення:

- 1) доповнення, вивчення або закріплення відповідних тем уроку;
- 2) гурткових занять;
- 3) практичних природоохоронних робіт, екологічних тренінгів;
- 4) тематичних та загальнооглядових екскурсій;
- 5) навчально-виховних, ігрових екскурсій (з дітьми дошкільного віку та учнів ЗЗСО).

Умовні позначення

⊙	деревні насадження
≡	маршрути екскурсій
◌	басейн
⋮	теплиця
■	будівлі
⌚	обсерваторія
⊕	чагарникові насадження
△	відділ методики біології
⊗	відділ сільськогосподарських культур
☆	експозиції квітково-декоративних рослин
⌚	метеорологічний майданчик
---	відділ інтродукції
◊	відділ лікарських рослин
➤	ділянки розмноження
Зупинки:	
Р	Р – рокарій
	Д – дендрарій
	КДР – квітково-декоративний відділ
Р	ЕЦР – експозиція цибулинних рослин
	ВРР – відділ рідкісних рослин Сумської обл.
	ЛР – лікарські рослини
➔	напря́м руху

Рис. 2. Схема маршруту весняної екскурсії

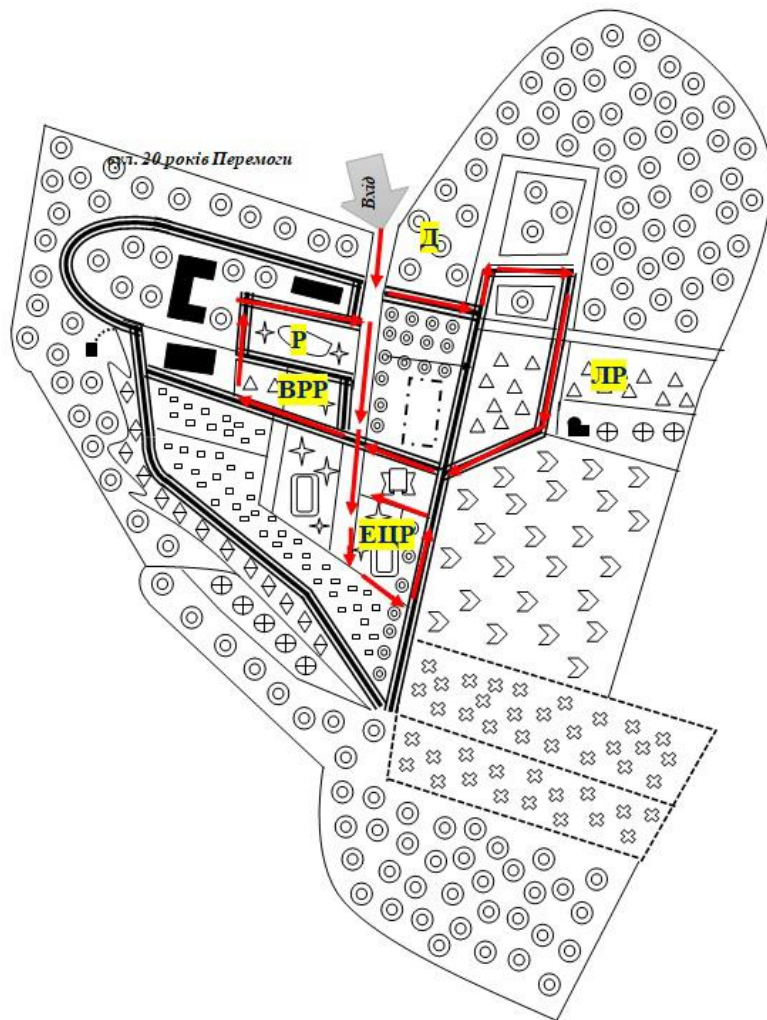
Зупинки: Зупинка № 1
«Організаційна».

Зупинка № 2 «Охорона рідкісних
рослин».

Зупинка № 3 «Первоцвіти».

Зупинка № 4 «Поговоримо мовою
квітів».

Зупинка № 5 «Символічні рослини».

Умовні позначення

⊙	деревні насадження
≡	маршрути екскурсій
⬭	басейн
⋮	теплиця
■	будівлі
⌚	обсерваторія
⊕	чагарникові насадження
△	відділ методики біології
⊗	відділ сільськогосподарських культур
✦	експозиції квітково-декоративних рослин
⌚	метеорологічний майданчик
---	відділ інтродукції
◇	відділ лікарських рослин
➤	ділянки розмноження
Р	Зупинки: Р – рокарій Д – дендрарій КДР – квітково-декоративний відділ ЕЦР – експозиція цибулинних рослин ВРР – відділ рідкісних рослин Сумської обл. ЛР – лікарські рослини
➔	напрямок руху

Рис. 3. Схема маршруту осінньої екскурсії

Зупинки:

- 1) дендрарій;
- 2) відділ лікарських рослин;
- 3) відділ рідкісних рослин
Сумської області;
- 4) експозиція цибулинних
рослин;
- 5) рокарій.

ШАФРАН ГЕЙФЕЛІВ

(*Srocus heuffelanus* Herb.)

Родина: Шмикові (Tridaceae)

Батьківщина: Середземномор'я.

Природоохоронний статус виду: Неоцінений.

Наукове значення: Карпатсько-балканський вид на пн.-сх. межі ареалу.

Ареал виду та його поширення в Україні: Карпати (схід висотні пояси), Передкарпаття, Хотинська височина, Зк. Поділля.

Умови місцезростання: У рівнинних, передгірських та середньогірських місцевостях приурочений переважно до лісових фітоценозів, у високогірських - є компонентом лучних угруповань.

Загальна біоморфологічна характеристика: Геофіт. Багаторічна трав'яна рослина 10-19 см заввишки. Бульбоцибулина округла, 10-12 мм завширшки, трохи сплюснута зверху та знизу, вкрита темно-коричневою тушкою, утвореною сухими лускоподібними низовими

листочками. Листки (2-3 шт.) 2-7 мм завширшки, лінійні, 8-17 см завдовжки, з загорнутими краями та сріблястою смужкою по осі вдовж усього листка. Квітки поодинокі. Оцвітина фіолетового кольору, проста, віночкоподібна, 9-13 см завдовжки. Цвіте у березні-квітні. Плодоносить у травні-липні. Плід - трьохлітній коробочка.

Розмножується насінням, рідше бульбоцибулинами.

Господарське та комерційне значення: Декоративне.

Цікаво знати: вид названий на честь ботаніка XIX сторіччя Йогана Гейфеля. У народі ці рослини також називають маслянками, серенями або брандушками. Народна назва «масляники», ймовірно, надана через притаманний саме цьому виду блиск пелюсток, як справдіть, враження змашених маслом.

ГОРИЩІВ ВЕСНЯНИЙ

(*Adonis vernalis* L.)

Родина: Дзвіниці (Liliaceae)

Батьківщина: Піренейський п-в

Природоохоронний статус виду: Неоцінений.

Ареал виду та його поширення в Україні: Пд. Полісся (рідко), в Лісостепу, Степу і Криму.

Умови місцезростання: Приурочений переважно до лучних степів союзи *Fragario viridis-Trifolium montani* та союзу *Astragalus-Stipion* та на порушених ділянках союзу *Festucion valesiacae*, спорадично на уклісах (кл. *Trifolium-Quercus* agetae). Мезоксерфіт.

Загальна біоморфологічна характеристика: Криптофіт. Багаторічна трав'яна рослина 15-50 см заввишки з товстим косогоризонтальним коротким кореневищем і

прямими надземними пагонами. Листки пальчасторозсічені на вузькі лінійкоподібні доли. Квітки поодинокі, 2-3 см в діаметрі, золотистожовті з 12-20 жовтими і 15 зеленими тичинками та білою маточкою. Плоди - яйцюваті, з 12-20 жовтими і 15 зеленими тичинками та білою маточкою. Цвіте в березні-квітні. Плодоносить у травні. Розмножується вегетативно оцвітими. Плід багаторішків. Цвіте в березні-квітні. Плодоносить у травні. Розмножується насінням та вегетативно.

Господарське та комерційне значення: Лікарське, декоративне.

Цікаво знати: Міжнародна латинська назва роду походить від імені міфічного юнака Адоніса, який відзначався красою. Видова назва у перекладі з латинської означає «весняний».

Видова назва у перекладі з латинської означає «весняний». Латинська назва його - *Adonis*. У народі ці рослини також називають «жовтими».

Стратегічні цілі екологічної стежки:

- 1) формування в учнів наукового світогляду, екологічної свідомості і культури;
- 2) навчання свідомого бачення взаємодії об'єктів живої та неживої природи;
- 3) розробка й проведення на провідних пунктах стежки теоретичних і практичних занять;
- 4) пропагування й проведення природоохоронних заходів;
інформування про види рослин і тварин, навчання розпізнавати їх у природі;
- 5) прищеплення дбайливого ставлення до об'єктів живої природи.

Дякуємо за увагу!